

Dimensie Schoonheid en lelijkheid

Relatie tussen deze dimensie en CKV

Wanneer spreken we van schoonheid in kunst? Wanneer we iets mooi vinden of door iets geraakt zijn? Of omdat we dat altijd al binnen onze traditie als mooi en waardevol hebben bestempeld? Wat zegt schoonheid (of lelijkheid) over onze waarden? Is mooi in kunst hetzelfde als mooi in de natuur? Zijn er gradaties binnen het begrip schoonheid? Wie of wat bepaalt eigenlijk wat mooi of lelijk is? Is universele schoonheid mogelijk?

In hoeverre noemen we iets 'lelijk' wanneer we eigenlijk vinden dat iets ongewoon is, of anders? Blijven we altijd hetzelfde mooi vinden en ... in hoeverre zijn schoonheid en lelijkheid gebonden aan tijdgeest en/of aan (het perspectief vanuit) een specifieke cultuur?

Binnen CKV leren leerlingen onder andere op hun kunstervaringen te reflecteren. Ze kunnen daardoor bijvoorbeeld hun eerste oordeel uitstellen en later nuanceren en onderbouwen door het gebruiken van (vak)taal, het verwoorden en/of verbeelden van eigen emotie, of door met elkaar in gesprek te gaan en te ontdekken dat smaken kunnen verschillen.

Deze dimensie is ook mogelijk te linken aan: *traditie en innovatie; herkenning en vervreemding; lokaal en globaal.*

Sfeerbericht

Er zijn mensen die in de Sixtijnse kapel (Vaticaanstad Rome) zo geraakt en overweldigd worden door de fresco's van Michelangelo dat ze in tranen uitbarsten. Ze roemen de compositie, het kleurgebruik en het bijna hypnotiserende effect van bijvoorbeeld de kleur blauw. Of denken na over hoe dit werk is uitgevoerd, tot stand is gekomen en waarom het juist hier op deze plek in de kerk tot zijn recht komt.

Dezelfde emoties (en met dezelfde argumentatie) kunnen mensen ondergaan bij het zien van de schilderijen van Rothko (bijvoorbeeld Blue, green, and brown, 1952). Ze roemen namelijk de compositie, het bijzondere kleurgebruik en het bijna hypnotiserende effect van de kleur blauw. Of ze denken na over hoe dit werk is uitgevoerd, tot stand is gekomen en juist hier op deze plek in het museum tot zijn recht komt.

Wat zeggen dergelijke ervaringen over schoonheid? Hebben alle mensen dezelfde mening over een bepaald kunstwerk? In hoeverre is er sprake van het bestaan van een universele schoonheid? Of spreken we in dat kader liever van harmonie? Bestaat er ook een universele lelijkheid? Of zouden de hierboven genoemde voorbeelden (meer) te maken met de dimensie herkenning (als synoniem van schoonheid) en vervreemding (gekoppeld aan makkelijk, anders of lelijk)?

Mogelijke opdrachten en/of onderzoeksvragen naar aanleiding van dit sfeerbericht

- Welke vormen van kunst (of specifieke kunstwerken) roepen binnen de klas een uitgesproken gevoel van schoonheid of lelijkheid op? Denk bijvoorbeeld aan (bepaalde) muziek, architectuur, design, mode?
- Welke criteria (bijvoorbeeld proporties) kan je gebruiken om dit te onderzoeken? Wat is de houdbaarheidsdatum van dergelijk criteria? Vinden we iets altijd lelijk of mooi?
- Waarom zouden we van mening of oordeel veranderen?
- Welke kunstvormen en/of kunstwerken (of composities of choreografieën etc.) zou je als klas plaatsen in een hedendaagse set van Schone Kunsten? Beargumenteer de keuzes

Concrete opdrachten

- Ieder mens is uniek en waardevol! Toch kijken we bewonderend naar mensen die in onze ogen over bepaalde schoonheid beschikken en/of waarvan we zeggen 'dat is een schoonheid!' Welke schoonheidsidealen van vroeger (of nu) spelen vandaag de dag een rol, denk aan bijvoorbeeld kleine voeten, lange nekken, piercings en tattoos. Op welke manier wordt er met dergelijke ideaalbeelden gespeeld in de hedendaagse beeldcultuur?
- Een mogelijke onderzoeksvraag vanuit ScEPTED-factoren:
Sociaal: Waarom zou de conceptueel kunstenaar Florentijn Hofman hebben gekozen voor de bijzondere proporties van zijn 'Rubber Duck' (2007)? Welke rol spelen ze in dit kunstwerk? Hoe komt het dat dit kunstwerk overal ter wereld met open armen is ontvangen? Welk kunstwerk (alle disciplines mogelijk) zou je met je klas willen ontwerpen om jouw stad (of regio) op de wereldkaart te zetten? Welke kunstenaar zou je hierbij eventueel om hulp willen vragen en waarom?

Suggesties vanuit een andere kunstdiscipline

- Kan je bij jouw favoriete muziek spreken van schoonheid? En, waar zit die schoonheid dan in?
- Welke kunstvorm vind je uitgesproken lelijk, waarom eigenlijk? Beargumenteer je stellingname.

Meer inspiratie?

Opsomming mogelijke bronnen (literatuur, websites, films etc.):

- Eco, U. (2008) *De geschiedenis van de schoonheid*. Amsterdam. Uitgeverij Bert Bakker
- Steinz, P. (2014). *Made in Europe; De kunst die ons continent bindt*. Amsterdam: Nieuw Amsterdam.
 - artikel 7 *De beelden van Bernini*
 - artikel 8 *Sixtijnse Kapel*
 - artikel 103 *Malevitsj en de abstracte kunst*.